

Not 33

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 11 december 2019 följande dom (mål nr 6881-18).

Bakgrund

1. Alevind Invest AB lämnade 2010 in en anmälan till Ystad-Österlenregionens miljöförbund om att få bedriva vindkraftsverksamhet på fastigheten Köpinge 58:6 i Ystads kommun. Anmälan gjordes en tid efter det att vindkraftverket hade uppförts och verksamheten börjat bedrivas. Bygglov fanns sedan tidigare.

2. Miljöförbundet beslutade att förbjuda verksamheten. I beslutet angavs att Försvarmakten anfört att vindkraftverket var lokaliserat till ett område som var av riksintresse för totalförsvaret samt att området användes för övningsflyg med helikopter och behövde vara fritt från höga objekt. Enligt Försvarmakten fanns det en uppenbar risk för att vindkraftverket påtagligt skulle skada riksintresset. Miljöförbundet bedömde med hänsyn bl.a. till de uppgifter som Försvarmakten lämnat att det fanns grund för att förbjuda vindkraftsverksamheten.

3. Bolaget överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Skåne län som avslog överklagandet. Bolaget överklagade länsstyrelsens beslut till Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen, som överlämnade ärendet till regeringen för prövning.

4. Regeringen avslog överklagandet. I sitt beslut konstaterade regeringen att vindkraftverket låg i ett område som var av riksintresse för totalförsvaret och redogjorde för vad Försvarmakten anfört i ärendet. Vidare konstaterade regeringen att Försvarmakten i ett samrådsförfarande hos länsstyrelsen 1999 visserligen hade godtagit verksamheten, men att detta var cirka tio år innan vindkraftverket uppfördes. Länsstyrelsen hade i samrådsbeslutet även angett att ett förnyat samråd borde sökas om vindkraftverket inte var uppfört inom fem år. Mot denna bakgrund ansåg regeringen att det funnits fog för att förbjuda verksamheten.

Yrkanden m.m.

5. *Alevind Invest AB* ansöker om rättsprövning och yrkar i första hand att regeringens beslut ska upphävas och att verksamheten ska tillåtas. I andra hand yrkar bolaget att målet ska visas åter till regeringen för ny handläggning. Bolaget anför bl.a. följande.

6. Regeringens beslut bygger uteslutande på Försvarmaktens knapphändiga uppgifter i ärendet. Trots att det handlar om en komplex frågeställning med stora ekonomiska och miljömässiga värden har regeringen inte förelagt Försvarmakten att utveckla sin ståndpunkt. Regeringens beslut strider därmed mot beredningskravet i 7 kap. 2 § regeringsformen.

7. Genom att regeringen har godtagit Försvarmaktens begränsade och allmänt hållna information och fattat ett ingripande beslut mot bolaget har regeringen inte beaktat bolagets och Försvarmaktens likhet inför lagen eller kraven på saklighet och opartiskhet. Beslutet strider därför även mot 1 kap. 9 § regeringsformen.

8. En totalinventering av höjdförhållandena och befintliga flyghinder samt Försvarsmaktens faktiska användning av området visar att vindkraftverket inte motverkar totalförsvarets intressen i området. Vindkraftverket försvårar inte heller tillkomsten eller utnyttjandet av totalförsvarets anläggningar i området. Det har därför saknats grund för att förbjuda verksamheten.

Skälen för avgörandet

Rättslig reglering m.m.

9. Av 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut framgår att en enskild får ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

10. Enligt 7 § ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

11. Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (prop. 1987/88:69 s. 23 ff. och 234).

12. I 1 kap. 9 § regeringsformen anges att bl.a. domstolar samt förvaltningsmyndigheter ska beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet. Enligt 7 kap. 2 § ska vid beredningen av regeringsärenden behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från bl.a. berörda myndigheter.

13. I 2 kap. 6 § miljöbalken anges att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Vid prövningen ska bl.a. bestämmelserna i 3 kap. tillämpas.

14. Enligt 3 kap. 9 § andra stycket ska områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

15. Av 26 kap. 9 § följer att en tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter som har meddelats med stöd av den ska efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

16. Platsen som vindkraftverket uppförts på ligger inom ett markområde i närheten av Kabusa skjutfält som Försvarsmakten utpekat som ett område av riksintresse för totalförsvaret.

17. Det är mot bakgrund av vindkraftverkets placering i det aktuella området där Försvarsmakten bedriver militär övningsverksamhet i form av helikopterflygning som vindkraftsverksamheten har förbjudits. En bedömning som regeringen har anslutit sig till i det klandrade avgörandet.

18. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att de tillämpliga bestämmelserna i miljöbalken som regeringen grundat sitt ställningstagande på är allmänt hållna och ger myndigheterna ett förhållandevis stort utrymme för bedömningar. I målet har inte framkommit att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det bedömningsutrymme som de berörda reglerna innefattar.

19. Det har vidare inte framkommit att det vid handläggningen har förekommit något fel som kan ha påverkat utgången i ärendet. Regeringens beslut kan därför inte anses strida mot beredningskravet i 7 kap. 2 § regeringsformen eller principerna om allas likhet inför lagen, saklighet och opartiskhet i 1 kap. 9 § regeringsformen. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i målet att beslutet på annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom, Knutsson, Baran, Gäverth* och *Rosén Andersson*. Föredragande var justitiesekreteraren *Eva Zawiska-Önnertson*.

Regeringen (Miljö- och energidepartementet 2018-10-04):

Regeringen bedömer att ärendet kan avgöras på befintligt underlag. Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Frågan i ärendet är om Ystad-Österlenregionens miljöförbund haft fog för att förbjuda bolaget att bedriva den anmälda verksamheten. Regeringen konstaterar följande. Som länsstyrelsen har anført ligger vindkraftverket i ett område som är utpekat som riksintresse för totalförsvaret. Försvarsmakten har i remissyttrande uppgett bl.a. att området används för övningsflyg med helikopter och måste vara fritt från höga objekt samt att vindkraftverket skulle allvarligt påverka möjligheterna att använda övningsområdet. Alevind Invest AB har visserligen tidigare genomfört ett samråd i vilket verksamheten har godtagits av Försvarsmakten, men detta var år 1999, ca tio år innan vindkraftverket uppfördes. Länsstyrelsen har i samrådsbeslutet angett att ett förnyat samråd bör sökas om vindkraftverket inte är uppfört inom fem år. Mot bakgrund av detta ansluter sig regeringen till länsstyrelsens och mark- och miljödomstolens bedömning att miljöförbundet haft fog för att förbjuda den anmälda verksamheten. Överklagandet bör därför avslås. – Regeringen avslår överklagandet.